

CIP EQUAL

- 1 CIP EQUAL – úspěšný experiment 2 Aktuality 3 Projektové výstupy
4 EQUAL v Evropě 5 Mainstreaming: přenos výstupů CIP EQUAL do politiky a praxe
6 Evaluace principů Iniciativy Společenství EQUAL 7 Evropský sociální fond

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou již poslední vydání Zpravodaje CIP EQUAL. Je to příležitost ohlédnout se zpět za tím, co jsme společně za pět let aktivního působení Programu Iniciativy Společenství EQUAL (CIP EQUAL) v ČR v oblasti sociálních inovací vytvořili. Je čas bilancovat naše úspěchy i těžkosti, zúročit to, co jsme se naučili a zahájit navazující aktivity. Celkové shrnutí úspěšné implementace CIP EQUAL naleznete v prvním článku zpravodaje. Jednak se v něm zastavujeme u významných aspektů od počátku realizace do současnosti, kdy již všechny projekty ukončily své aktivity a dochází k celkovému uza-

tech, které by s ukončením programu neměly ustrnout.

Dále zde naleznete pravidelné rubriky a v nich informace např. k publicitě programu, tradičním třem otázkám na tři projektové řešitele či celkové vyhodnocení mainstreamingových aktivit na úrovni rozvojových partnerství (projektů), národních tematických sítí a programu. V závěru se dočteme o nových výzvách vyhlášených v Operačním programu lidské zdroje a zaměstnanost (OPLZZ).

Z informací k publicitě bych ráda upozornila jednak na televizní spoty propagující Evropský sociální fond v mi-

EQUAL. A dále na připravovanou databázi produktů, která bude zveřejněna v první polovině příštího roku a bude obsahovat volně dostupné výstupy projektů k jejich další aplikaci v praxi. A teď už je čas na rozloučení a poděkování všem, kdo se na úspěšné implementaci Programu Iniciativy Společenství EQUAL v ČR podíleli. Dovoluji si osobně poděkovat kolegyním a kolegům z řídicího orgánu, kteří strávili s EQUALem nespočet nikdy nespočítaných přesčasových hodin, řešitelům projektů, kteří nám byli svým zapálením pro věc velkou inspirací, přátelům řídicím program EQUAL v dalších členských státech, a to především kolegům a kolegyním z Velké Británie a Portugalska, kteří nám byli velkou oporou a přispěli nejednou radou, zástupcům Evropské komise – především našim kontaktním úředníkům a vedoucím pracovníkům programu, se kterými se nám výborně spolupracovalo, všem zapojeným expertům a expertkám a tvůrcům politik, kteří měli „zájem o věc“, zástupkyním a zástupcům tzv. cílových skupin, kteří s námi veřejně sdíleli své osudy, národní podpůrné struktury, která nám pomáhala s náročnou administrací programu a všem ostatním, které jsem zde konkrétně nevyjmenovala, ale které jsme v rámci EQUALu „potkali“. Přeji Vám všem mnoho dobrého v dalším profesním působení, ale i v osobním životě a těším se na další spolupráci v budoucnosti.

EQUAL team: (zleva) Petr Válek, Vladimír Kváča, Jan Blahůšek, Filip Kučera, Lucie Trunečková, Dita Lamačová, Renáta Haroková, Iva Šolcová, Iva Sotolářová

vírání programu, tak se díváme i do budoucna a vyzdvihujeme oblasti, ve kterých bychom rádi na CIP EQUAL navázali i v novém programovém období a pokračovali tak v činnos-

nulém a tímto programovým obdobím a seriál o úspěšných projektech ESF v pořadu ČT Sama doma, tak i vydané publikace o produktech – sociálních inovacích vytvořených projekty CIP

Ing. Renáta Haroková
vedoucí odd. řízení a implementace Iniciativy Společenství EQUAL
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
(t.č. na mateřské dovolené)

1

CIP EQUAL úspěšný experiment

Program Iniciativy Společenství EQUAL byl v České republice vyhlášen v létě 2004 v rámci celoevropského druhého kola Iniciativy Společenství EQUAL jakožto vůbec první z programů spolufinancovaných z Evropského sociálního fondu u nás. Částečně jsme mohli navázat na zkušenosti získané v rámci prvního kola Iniciativy, které bylo v ČR realizováno v rámci předstupní pomoci Phare. Program má výrazně experimentální charakter: od projektů se očekávalo, že budou schopny vyvinout, otestovat a v případě identifikace přínosů implementovat do praxe způsoby řešení stávajících nerovností na pracovním trhu. Zájem žadatelů o finanční podporu pro realizaci projektů v tomto programu při vyhlášení dvojnásobně převyšil finanční alokaci. Start se tedy vydařil nad očekávání dobře a po hodnotícím procesu zahájilo 59 projektů tzv. Akci 1 (uzavírání národních a mezinárodních partnerství a sestavování pracovních programů).

Po úspěšném rozjezdu přišla bohužel studená sprcha v létě roku 2005, kdy úspěšně sestavená tzv. rozvojová partnerství měla zahájit Akce 2 (vývoj inovací) a 3 (prosazování – mainstreaming projektových výstupů). V té době jsme byli nuceni zmrazit vystavování rozhodnutí o dotaci z důvodu nesouhlasu Ministerstva financí a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže s definicí partnerství v programech ESF. Pokud by nebylo možné realizovat projekty EQUAL v partnerstvích, byl by popřen jeden ze základních principů tohoto programu i strukturálních fondů vůbec a znamenalo by to tedy i nevyhnutelný konec realizace CIP EQUAL v ČR. Projevila se tehdy nepřipravenost národní legislativy na aplikaci nařízení EK v tomto bodě a až po obsáhlých jednáních mezi resorty a úřady se podařilo dosáhnout dohody o podmínkách realizace projektů a horké léto

naštěstí přešlo v mnohem barevnější podzim. S úlevou musím konstatovat, že až do konce fungování projektů nás pak už čekaly problémy mnohem méně závažné, a naopak se dostavily převážně úspěchy v řízení programu i hlavně samotných projektů.

Významnými momenty realizace programu EQUAL jakožto programu zaměřeného na vývoj a prosazování sociálních inovací bylo založení jeho národních tematických sítí a zavedení metodologie validace inovativních produktů projektů. Působení sítí jakožto platform pro diskuzi a ovlivňování vývoje jednotlivých sociálních inovací projektů i společných výstupů sítí bylo v souladu s národní mainstreamingovou strategií programu slavnostně zahájeno konferencí a prvními jednáními sítí v únoru 2006. Postupně se podařilo do sítí zapojit relevantní odborníky z praxe i státní sféry, navázat inspirativní spolupráci mezi jednotlivými projekty, připravit společné výstupy a jednotné mainstreamingové strategie jejich prosazování. Za úspěch můžeme bezpochyby považovat i to, že některé ze sítí se rozhodly přímo navázat na svou práci i po skončení CIP EQUAL v ESF programech období 2007–13. Konkrétně to jsou projekty sítě F zaměřené na integraci cizinců a sítě C zabývající se sociální ekonomikou a podnikáním, které již předložily projektové žádosti v rámci OPLLZ.

Co se týče metodologie validace sociálních inovací, zde se řídicí orgán programu přímo inspiroval v Portugalsku a v rámci šíření dobré praxe převzal a aplikoval osvědčené postupy místního programu EQUAL. Projektům u nás se pak podařilo zrealizovat desítky úspěšných validací, jež prověřily kvalitu a udržitelnost jejich výstupů z pohledu jejich potenciálních uživatelů, nezávislých odborníků, tvůrců politik či cílo-

vých skupin. Zde bych ráda uvedla, že řídicí orgán se v tomto období aktivně zapojoval do mezinárodní EQUAL platformy zaměřené na inovace a že i v rámci nového programového období hodlá dále pracovat na samotné definici inovací a s tím souvisejícím dalším rozvojem metod jejich hodnocení, validace a odborných oponentur.

Platforma pro inovace nebyla samozřejmě jedinou mezinárodní aktivitou programu. Naopak, kromě povinných mezinárodních partnerství projektů se jak zástupci řídicího orgánu tak i projekty, ale i relevantní odborníci zapojovali do celé řady komunit a mezinárodních akcí v rámci programu EQUAL. Přenos dobré praxe a vzájemné učení se je pak zapojenými osobami či subjekty hodnoceno jakožto jeden z nejvíce pozitivních a nedocenitelných aspektů tohoto programu. Mimo jiné i proto se hodláme i v novém období aktivně zapojovat do mezinárodní spolupráce v rámci samostatné prioritní osy OPLLZ i průřezově prostřednictvím ostatních priorit.

Při bilancování zkušeností s řízením programu EQUAL nelze opomenout to, že jsme se snažili čerpat poučení a inspiraci i z výsledků každoročně realizovaných nezávislých evaluací programu. Jako důkaz, že evaluace považujeme za skutečně důležité pro řízení především „měkkých“ programů, slouží nejen např. podpora poskytnutá příjemcům právě na základě doporučení evaluátora, ale i to, že český řídicí orgán v letech 2005–2008 založil, organizoval a řídil mezinárodní platformu zaměřenou právě na evaluace. Evaluate by měly mít značnou podporu i v novém programu OPLLZ. Pokud jsme u konstatování úspěchů na úrovni řízení programu, můžeme se pochlubit velmi úspěšným čerpáním financí alokovaných na program.

Povinné čerpání jsme každý rok realizace splnili se značným předstihem, a také závěrečná bilance vypadá více než pozitivně. V souvislosti s čerpáním se patří také připomenout titulek, který se objevil v médiích po auditu EK na řídicí a kontrolní systémy CIP EQUAL v ČR, totiž že „Program EQUAL čerpá bezpečně“. Auditóři Komise nám tehdy přidělili nejvyšší známku, která bývá udělována dle slov samotných auditorů jen výjimečně. Jinými slovy řečeno, ocenili potenciální nebezpečí nesprávně užitých prostředků, které by se zpětně musely vracet do Bruselu, jako nevýznamné.

Při celkovém hodnocení implementace programu EQUAL v ČR samozřejmě nelze opomenout to zásadní – tedy samotné projekty – tvůrce sociálních

inovací. Neboť jejich úspěchy ve vývoji nových postupů a nástrojů pro řešení problémů s nerovnostmi na trhu práce pro ty, jež mají zhoršené podmínky z různých důvodů jako je věk, pohlaví, etnický původ či např. kriminální minulost, jsou to zásadní. Těch úspěchů je mnoho, přičemž příležitost se s nimi seznámit byla např. v rámci tohoto Zpravodaje, na výročních a závěrečné konferenci, v rámci početných mezinárodních či národních akcí pořádaných členskými státy, EK či samotnými projekty, a v neposlední řadě prostřednictvím publikací kompendium produktů a sborníky z konferencí (k nalezení na www.equalcr.cz). Velmi důležitým zdrojem informací o vyvinutých sociálních inovacích je připravovaná databáze dobré praxe,

kteřá bude v průběhu první poloviny příštího roku zveřejněna na internetu. Tato databáze bude obsahovat popis a ukázkou jednotlivých produktů vyvinutých projekty, jež budou v duchu hesla „EQUAL – svobodné šíření myšlenek“ („Free movement of ideas“) a v souladu s pravidly poskytnutí veřejných prostředků, volně dostupné jakémukoliv zájemci. Řídicí orgán hodlá i nadále podporovat šíření a prosazování úspěšných sociálních inovací vytvořených našimi projekty tak, aby ty nejlepší nástroje nezůstaly zapomenuty v šuplících jejich tvůrců, ale aby naopak pomáhaly v co nejširším měřítku zefektivňovat práci subjektů na pracovním trhu a zlepšovat situaci v zaměstnání či při hledání zaměstnání těm, kteří se vyrovnávají s různými handicapami.

Aktuality

Reklamní spoty ČT

V průběhu října a listopadu běží v České televizi krátké a poutavé klipy, jejichž příběh vychází ze skutečných projektů ESF. V natočených příbězích se tak odrážejí již uskutečněné projekty z dokončovaných programů období 2004–2006 kterým finanční pomoc ESF pozitivně ovlivnila život. Jejich ambicí je zvýšit povědomí široké veřejnosti o ESF a zároveň upoutat pozornost potenciálních žadatelů a motivovat je k podání žádosti v aktuálním období 2007–13, v němž se poskytuje finanční pomoc ESF na nové projekty. Spoty si můžete prohlédnout i na webových stránkách www.esfcr.cz.

Reportáže v Sama doma

V období od května do srpna 2008 bylo natočeno 20 reportáží o projektech ESF pro pořad České televize Sama doma. Reportáže byly vysílány od 1.9. do 6.11.2008 na ČT1 v úterý a ve čtvrtek od 12:30. Každá z reportáží má stopáž od tří do pěti minut. Z programu CIP EQUAL zde byly zastoupeny 4 úspěšné projekty:

1. Systémová podpora pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v České republice,
2. S Krakonošem u počítače,
3. Sociální družstva a podniky – Svaz českých a moravských výrobních družstev,
4. Rozvoj sociálních služeb a vzdělávání pracovníků v sociálních službách.

2

Na webu zveřejněn Sborník ze závěrečné konference CIP EQUAL

Rozvojová partnerství prezentovala své výstupy již na jaře letošního roku v rámci závěrečné konference CIP EQUAL, která nesla název „Veletrh inovací pro otevřený trh práce“. Konference se zúčastnili zástupci relevantních ministerstev, úřadů práce, vzdělávacích i neziskových organizací. Cílem bylo podpořit prosazování sociálních inovací vytvořených samotnými projekty v poslední fázi realizace CIP EQUAL do konce roku 2008 a zároveň představit návazné programy, do nichž se přenášejí principy tohoto programu.

Sborník shrnuje dění na konferenci – v první části nalezneme projevy pozvaných osobností, které mají k dané problematice nejbližší a v druhé části Sborníku jsou pak zaznamenány samotné sociální inovace jednotlivých projektů. Sborník je k dispozici na webových stránkách www.equalcr.cz, na požádání zašle řídicí orgán jeho tištěnou podobu.

Na webu zveřejněn Sborník produktů CIP EQUAL

Produkty CIP EQUAL jsou výstupy z realizovaných projektů CIP EQUAL, tedy inovativní know-how v oblasti sociálních inovací. Konkrétně to jsou např. různé vzdělávací a poradenské programy, internetové portály, metodiky práce se znevýhodněnými skupinami obyvatel, publikace či návrhy změn zákonů apod. Sborník produktů CIP EQUAL, který je umístěn na internetových stránkách CIP EQUAL, je určen pro veřejnost, odborníky i tvůrce politik. V publikaci naleznete všechny projekty CIP EQUAL a jejich produkty rozdělené dle jednotlivých národních tematických sítí (NTS), jenž sdružují projekty, experty a tvůrce politik v jedné tematické oblasti. U každého produktu je možné najít jeho popis, uživatele i způsoby šíření a prosazování, ať už se jedná o film, poradenské centrum, příručku, brožuru či vzdělávací kurz. Je proto přehledným shrnutím činnosti projektů, jejíž náplní bylo pomáhat znevýhodněným skupinám na trhu práce. Sborník je k dispozici na webových stránkách www.equalcr.cz, na požádání zašle řídicí orgán jeho tištěnou podobu.

Připravujeme:

Databáze produktů CIP EQUAL

V této chvíli pracuje řídicí orgán intenzivně na tvorbě webové aplikace – databáze, které by byla dostupná všem zájemcům o inovativní produkty vzešlé z CIP EQUAL. Vzhledem k tomu, že projekty byly financovány z veřejných prostředků, mají být jejich výstupy co nejvíce veřejně šířeny, a proto budou v rámci webové

databáze nabízeny zdarma, tedy volně ke stažení pro všechny potenciální zájemce, kteří s nimi následně mohou pracovat dle vlastního uvážení a využít jejich struktury a know-how pro své vlastní aktivity. Tento přístup plně koresponduje s pojetím Iniciativy Společenství EQUAL jakožto prostoru pro volné šíření nových myšlenek a vzájemné učení se. S uvedením do provozu se počítá v prvním čtvrtletí roku 2009 a databáze bude přístupná prostřednictvím internetových stránek www.esfcr.cz a www.equalcr.cz.

Nové stránky ESF v ČR

Nové webové stránky www.esfcr.cz, které jsou nyní připravovány, budou uživatelsky příjemnější. To znamená, že se celkově projasní jejich struktura, zlepší se přehlednost pro návštěvníky a také se změní design. Pro příjemce dotací z ESF přibude povinnost vkládat informace o svém projektu a jeho vývoji – což by mohlo web atraktivit pro běžného návštěvníka.

Spuštění předpokládáme během prosince 2008.

Závěrečná konference EQUAL v EU v Lisabonu 10.–12. 12.

Ve dnech 10.–12. 12. 2008 se v Lisabonu bude konat konference „Lisabonská reformní strategie v provedení ESF: inovace, partnerství a mezinárodní spolupráce“. Konference pořádána ŘO CIP EQUAL v Portugalsku ve spolupráci s EK bude jakožto závěrečná akce všech národních programů EQUAL věnována sociálním inovacím a dědictví iniciativy EQUAL pro nové období ESF a bude zaměřena na využití principů iniciativy EQUAL – inovativnosti, partnerství, mezinárodní spolupráci, gender mainstreamingu a empowermentu v novém programovém období. Akce se zúčastní zástupci ŘO a vybrané projekty CIP EQUAL z ČR.

produkt, který napomáhá eliminovat diskriminaci osob se sluchovým postižením v oblasti zdravotnických zařízení. Multimediální CD-ROM přináší české a rakouské znaky ve videozáznamu s možností zpomalené projekce (u české verze), přímého srovnání jednotlivých jazykových verzí s trojjazyčným výkladem příslušného znaku (ČJ, AJ, NJ) formou volitelných titulků. Celkový rozsah je 360 znakových základních pojmů z oblasti zdravotnictví. Produkt může být využíván personálem zdravotnických zařízení, stejně jako

neslyšícími pacienty bez specializovaného školení. Celá výuková opora je v modifikované podobě dostupná rovněž on-line prostřednictvím internetu na portálu www.startindenjob.de. Na tomto portálu je aktuálně k dispozici už 3. jazyková mutace. Kromě českých a rakouských znaků je možno shlédnout i znaky německé.

Ing. Pavel Löffelmann,
vedoucí odborný manažer projektu „Celoživotní vzdělávání neslyšících“

1) Co považujete za největší úspěch Vašeho projektu?

Za největší úspěch projektu považujeme využívání všech projektových výstupů (tedy nejen tohoto slovníku) v praxi obou cílových skupin (tzn. osob se sluchovým postižením, stejně jako osob zdravých, které se sluchově postiženými přicházejí do styku) i v období po ukončení projektu. O výstupy (celkem 16 věcných produktů + služby a kurzy) je stále velký zájem a většina aktivit projevila svou životaschopnost i po ukončení financování z prostředků projektu. Některé aktivity – např. Kurzy zásad správné komunikace s osobami se sluchovým postižením, Přípravný kurz pro studium na vysoké škole pro neslyšící nebo Kurz počítačové grafiky pro neslyšící mnohonásobně překonaly projektem stanovené indikátory. Což neznamená, že indikátory byly podhodnoceny, ale že díky projektovým aktivitám se podařilo vzbudit nebyvalý zájem většinové společnosti o danou problematiku. Přispěla k tomu bezesporu i spolupráce s Českou televizí, kdy mj. projektové výstupy – motivační filmy, byly použity jako základ devadesátiminutového programového bloku Večer na téma „Nevidím... neslyším... mohu být šťastný“, který byl odvysílán v neděli 6. července 2008 ve 20,00 hod na

ČT2. Bylo to poprvé, kdy byl problematice osob se zdravotním postižením věnován v ČT tak velký prostor v tak atraktivním vysílacím čase.

2) Jak reaguje veřejnost na výstupy Vašeho projektu?

Zájem veřejnosti o projektové výstupy je až nečekaně velký. A to jak ze strany cílové skupiny osob se sluchovým postižením, tak ze strany většinové společnosti. Kurzy zásad správné komunikace s osobami se sluchovým postižením absolvovalo do této chvíle cca 600 pracovníků veřejných institucí (úřady, zdravotnická zařízení, policie apod.) a pedagogů. Kurzy dále pokračují v režii Unie neslyšících Brno – partnera projektu. Dokumenty odhalující radosti i strasti osob se sluchovým postižením, kromě odvysílání v ČT, jsou využívány jako podklady pro nové vznikající výukové programy, jsou prezentovány na různých akcích zaměřených na komunikaci s OZP, byly s nadšením přijaty i v Rakousku, Německu, Litvě, získaly Cenu hejtmana Moravskoslezského kraje pro díla přispívající k integraci OZP atd. O e-learningové Kurzy počítačové grafiky neslyšících je konstantně zájem převyšující možnosti realizátora těchto kurzů – PrF Ostravské univerzity. Kurzy už nejsou realizovány pouze v Ostravě, ale i na

dalších místech ČR ve spolupráci s dalšími vysokými školami. Licenční kurzy neslyšících trenérů pokračují aktuálně (tedy 2 měsíce po skončení projektu) dalším během, o který je opět mezi neslyšícími zájem převyšující kapacitu kurzu.

3) Kde vidíte svůj produkt za 3 roky?

Vzhledem k vysokému zájmu o naše produkty existuje reálný předpoklad, že řada projektových aktivit se nemusí obávat nezájmu ze strany neslyšících i většinové společnosti ani po 3 letech. Bohužel jejich skutečná trvalá udržitelnost bude v budoucnu závislá na financování prostřednictvím grantu nebo pochopením a možnostmi vzdělávacích institucí, organizací neslyšících, příp. na sponzorských aktivitách. Proto nelze s určitostí prohlásit, že vše, co bylo nastartováno v rámci projektu, bude funkční i za 3 roky. Ale náš projekt rozhodně byl výrazným impulsem, který ve vztahu minority neslyšících a nedoslýchavých a většinové společnosti ukázal nové možnosti vzájemné interakce, ukázal možnosti vzájemného plnoprávného vztahu a nastartoval konkrétní aktivity, které ať už v původní nebo modifikované podobě budou sloužit ku prospěchu obou stran v dlouhodobém horizontu.

Střední škola technická Most-Velebludice – NÁVRAT DO BUDOUCNOSTI

Jedním z hlavních cílů projektu „Návrat do budoucnosti“ bylo vybudování regionální struktury pro podporu systematického přístupu rovných příležitostí žen a mužů na pracovní trh v Ústeckém kraji. V praxi to znamenalo vytvoření tří Poradenských a informačních míst IMPULS v Mostě, Ústí nad Labem a Roudnici nad Labem pro podporu moti-

vace vstupu cílových skupin do poradenských a vzdělávacích programů.

Poradenská a informační místa IMPULS přinášela úřadům práce a potenciálním zaměstnavatelům informace o připravenosti cílových skupin na vstup do zaměstnání či připravenost začít samostatně podnikat. Nenabízela a nenahrazovala

3 Projektové výstupy

I. Projekty pod lupou „3 produkty, 3 otázky na koordinátora“

Free Art Records, s.r.o. – Vývoj a zavedení systému celoživotního vzdělávání osob s postižením sluchu, včetně vzdělávání zdravých osob, které s handicapovanými osobami přicházejí do kontaktu

Česko-rakouský výkladový slovník znakového jazyka pro oblast zdravotnictví vznikl jako výstup mezinárodního partnerství (TCA) projektu CIP EQUAL „Celoživotní vzdělávání

neslyšících“. Na jeho realizaci se podíleli kromě členů českého rozvojového partnerství „Pro plný život“ i partneři z Rakouska a Německa. Jedná se o nově koncipovaný

služby, které poskytují kompetentní instituce (úřady práce), ale pouze doplňovala jejich služby v oblasti poradenství a vzdělávání cílových skupin. Činnost Poradenských informačních míst IMPULS se zaměřovala především na ženy, vracející se po mateřské dovolené, ženy i muže pečující o malé děti, o osobu blízkou či osobu závislou nebo na občany se zdravotním omezením, kteří po svém příchodu na trh práce jen obtížně nacházejí pracovní uplatnění. Posláním těchto míst bylo zvýšit úroveň nejen společenského vědomí, ale především sebevědomí cílových skupin a pomoci jim překonávat překážky a zlepšovat tak jejich společenské postavení a motivovat je k poradenským a vzdělávacím aktivitám.

Ing. Judita Lechová ze Střední školy technické Most-Velebudice, expertka projektu

1) Co považujete za největší úspěch Vašeho projektu?

Za náš úspěch mluví čísla. Naše poradenská a informační místa IMPULS v době pilotního ověření navštívilo 350 osob, z toho 124 nastoupilo do poradenských nebo vzdělávacích aktivit.

2) Jak reaguje veřejnost na výstupy Vašeho projektu?

Reakce veřejnosti byly velmi pozitivní, dodnes se návštěvníci Poradenských a informačních center vracejí se zájmem

o další vzdělávací aktivity. To je pro nás impulsem, abychom se dále věnovali projektům tematicky zaměřeným na sladování rodinného a pracovního života a naším zájmem je v dohledné době takové projekty realizovat.

3) Kde vidíte svůj produkt za 3 roky?

Dne 15. 8. 2008 jsme předložili v rámci OP LZZ oblast podpory 5.1. mezinárodní spolupráce projekt „Evropský institut a sítě pro rozvoj podnikatelských kom-

petencí s ohledem na rovné příležitosti – EINET“, jehož hlavním cílem bude eliminovat problematiku podnikatelských kompetencí na mezinárodní úrovni s ohledem na rovné příležitosti, s cílem vytvořit další přidanou hodnotu již validovaných produktů, vytvořených v rámci projektů CIP EQUAL, s dopadem na zlepšení implementace těchto produktů do českého národního prostředí a zejména do Ústeckého kraje. Předpokládaná realizace projektu bude od 1. 1. 2009 až 31. 12. 2010.

Asociace podnikatelek a manažerek ČR, o. s. – Europodnikatelka 21. století

Díky projektu EUROPODNIKATELKA 21. století dostalo původně sedmdesát šest žen z Ústeckého kraje možnost začít s podnikáním. Projekt, jehož příjemcem je Asociace podnikatelek a manažerek ČR, o. s., ženám ze znevýhodněných skupin obyvatel v kraji zatíženém vysokou nezaměstnaností pomohl hned z několika směrů. Příjemce dotace z CIP EQUAL společně se svými partnery v projektu vytipoval v souběhu se zpracováním strategických plánů měst vhodnou příležitost k podnikání, zároveň pak budoucí podnikatelky připravil a proškolil.

Základním záměrem projektu bylo motivovat ženy k podnikání. V Ústeckém kraji byla vybrána tři města – Vejprty, Litoměřice a Duchcov.

V návaznosti na strategické plány výše jmenovaných měst zpracoval partner projektu, Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, a. s., základní marketingový materiál – „**Obchodní atlasy služeb**“. S pomocí veřejnoprávních institucí a veřejnosti v těchto městech vytipovaly podnikatelky z Asociace podnikatelek a manažerek ČR příležitost pro podnikání žen na místní úrovni.

V souběhu se projekt zaměřil na ženy ze znevýhodněných skupin, jako jsou absolventky škol, ženy vracející se po mateř-

ské dovolené a nezaměstnané ženy. Budoucí podnikatelky byly na podnikání ve vybraném oboru komplexně připraveny. Získaly odborné znalosti, ale byly připraveny také psychologicky, motivačně, marketingově a eticky. Byla jim poskytnuta podpora pro image, sociální poradenství, pohled na podnikatele ze strany spotřebitele a spotřebitelského práva s důrazem na dovednosti a kvalifikace pro podnikání. Tyto ženy, začínající podnikatelky, prošly v rámci projektu „Komplexní péčí o začínající podnikatelky“. Na základě této péče si samy zpracovaly vlastní podnikatelský plán.

V projektu šlo o inovativní záměr – nejučinnější v podnikatelském prostředí, na jedné straně vytipované „Pobídky pro podnikání“ /Obchodní atlasy služeb/ a proti tomu „Nabídky žen, které by chtěly podnikat“.

Projekt tak podpořil také rovnou příležitost mezi pohlavími. Účastnice projektu – ženy, které nechtěly jen čekat na pracovní příležitost, ale které chtěly samy podnikat a ostatním pracovní příležitosti vytvářet, prošly i přípravou formou mentoringu. Projekt měl připravit ženy, aby byly úspěšné v podnikání, a řada z nich skutečně úspěšná je.

Ing. Magda Piroutková, viceprezidentka APM ČR, o. s., ředitelka projektu EUROPODNIKATELKA 21. století

1) Co považujete za největší úspěch Vašeho projektu?

Za největší úspěch našeho projektu považujeme vyjádření dnes již našich kolegyně – podnikatelek, dříve žen z cílových skupin projektu, při závěrečném bilancování a medializaci projektu.

Projekt byl úžasný nápad...

paní Jitka Vinklerová,
podnikání v reklamě.

Díky projektu EUROPODNIKATELKA 21. století vím, jak si hledat zakázky...

paní Kateřina Martinásková,
podnikání v oblasti keramiky

Věřím, že své vize dosáhnu...

paní Milena Bauerová,
podnikání v účetnictví

Byla jsem samoživitelka bez práce, nyní řídím vlastní dopravu...

paní Milada Nedorostová,
podnikání v dopravě.

Druhá oblast, kde byl projekt úspěšný, byly národní a mezinárodní konference,

a to především konference „Finanční možnosti k zahájení a rozvoji podnikání v ČR“ a „Rozjeďte vlastní byznys“. Tyto konference se setkaly s velkým zájmem a velice pozitivním hodnocením, protože byly zaměřeny na praktické, konkrétní a aktuální informace ze světa možností financování podnikání cestou dotací, bankovních a nadačních produktů i možností spolupráce s „Business Angels“ z ČR a zahraničí.

2) Jak reaguje veřejnost na výstupy Vašeho projektu?

Reakce veřejnosti můžeme hodnotit v několika rovinách. Jednoznačně jsou to velmi pozitivní ohlasy od žen z Ústeckého kraje, které se nás i po ukončení projektu dotazují na možnosti spolupráce. Druhou velmi významnou rovinou jsou pozitivní reakce na „Obchodní atlasy služeb“- marketingové analýzy měst od samospráv z měst různých krajů ČR. A třetí rovinou velmi pozitivních reakcí je rovina od různých podnikatelských svazů malého a středního podnikání /MSP/ jako Sdružení podnikatelů a živnostníků ČR, Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR a SME UNION ČR.

Těmto pozitivním reakcím napomohly prezentace a výstavy na konferencích, kulaté stoly expertů a projednávání „Obchodních atlasů služeb“ s veřejností.

3) Kde vidíte svůj produkt za 3 roky?

Předpokládáme, že za několik let, jednak díky **Klubu Europodnikatelka pro 21. století**, který byl založen ještě v rámci projektu na podporu publicity projektu, a jednak také ve spolupráci s kolegy z národní tematické sítě B, ale i dalšími podnikatelskými svazy MSP se nám podaří připravit a učinit první kroky k tak zvanému „Integrovanému systému pro strategický /dlouhodobý/ rozvoj začínajících a malých podnikatelů a podnikatelek v ČR“. Jedná se o podnikání fyzických osob a mikro-podniků do 9 zaměstnanců.

/Tento systém by byl zodpovědný nejen za strategický rozvoj, ale koordinoval by aktivity všech, kteří mají co do činění s malým podnikáním, včetně ministerstev, ale i organizací, jako jsou komory, profesní asociace a dobrovolné organizace./

II. Zajímavosti z projektů

Televizní spoty Gender Studies, o. p. s.

Na počátku léta (přesněji od 2. června do 4. července 2008) byla v České televizi vysílána antidiskriminační kampaň vytvořená v rámci projektu CIP EQUAL Půl na půl neziskové organizace Gender Studies, o. p. s., spolufinancované Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky. Tato kampaň sestávala ze tří spotů zachycujících běžný pracovní pohovor. Před dvoučlennou komisí usedla starší žena, již je naznačena nutnost odchodu do důchodu, dále muž se žádostí o odchod na rodičovskou dovolenou, která je zesměšňována v porovnání s profesní kariérou, již opouští, a nakonec mladá uchazečka o práci, která musí čelit osobním otázkám týkajícím se náboženského smýšlení a rodinného zázemí. Celá kampaň je postavena na mottu „Nenechte se diskriminovat“, založeném na právech zaměstnanců a uchazečů o zaměstnání.

Tyto spoty pomohly ke splnění jednoho z cílů projektu, jímž byla mediální kampaň zaměřená na zpochybnění genderových stereotypů, které ztěžují přístup na trh práce potenciálním zaměstnancům. Projekt se zaměřil na tři skupiny – ženy ve věkovém rozmezí od 25 do 34 let, ženy starší 50 let a muži-otcové spolu s muži na rodičovské dovolené. Tyto skupiny jsou nejčastěji vystaveny diskriminaci v souvislosti s genderovými stereotypy, a to jak při samotném úvodním pracovním pohovoru, tak v průběhu kariérního růstu. Stereotypy definují zažitou roli ženy jako matky, méně vzdělané, péči o rodinu limitované zaměstnankyně. Na straně druhého považují muže za živitele rodiny, což koliduje s možností jeho odchodu na rodičovskou dovolenou. Spoty vytvořené mladým režisérem Martinem Dudou tyto stereotypy

přesně vystihly a s nadsázkou na ně upozornily. Ke stažení jsou na:

<http://kr.youtube.com/watch?v=HkwARGc-5sg>

<http://kr.youtube.com/watch?v=Lp5XBI1Xixk>

<http://kr.youtube.com/watch?v=PQnyoeWilGM>

Další propagační aktivitou projektu Půl na půl byla oslava Dne rovnosti žen a mužů 19. června. Tento den byl poprvé vyhlášen dnem rovnosti v loňském roce ve spolupráci s partnerskými projekty v Dánsku, Lotyšsku, Polsku, Rakousku a Španělsku. Cílem je šířit povědomí o současném nerovném postavení žen a mužů a o nutnosti tento nedostatek řešit. Samotná oslava byla zahájena vystoupením pohybové

Ve zkratce

- V průběhu září a října proběhly v mnoha českých městech festivaly Týden pro duševní zdraví, organizované sdružením Fokus, o. s., které si kladou za cíl přiblížit odlišný svět duševně nemocných lidí těm zdravým prostřednictvím přednášek, výstav a kulturních produkcí. Městy, kde lidé tuto možnost získali, byly Beroun, Olomouc, Praha, České Budějovice, Rožnov pod Radhoštěm, Hlinsko, Opava, Tábor, Jihlava, Písek, Turnov, Liberec, Plzeň a Ústí nad Labem.
- Projekt příjemce dotace z CIP EQUAL Olomouc Training Centre, s.r.o. *Regionální strategie celoživotního vzdělávání osob znevýhodněných na trhu práce v Olomouckém kraji pro zvyšování zaměstnanosti* vydal závěrečný informační zpravodaj. Kromě problematiky nedostatku odborníků a nezaměstnanosti v Olomouckém kraji jsou v dokumentu zmíněny i produkty vyvinuté v rámci projektu. Celý zpravodaj je ke stažení na http://www.equalcr.cz/files/clanky/1386/Informacni_zpravodaj_c_6.pdf.
- O projektu příjemce Úřad práce Chrudim *Rozvoj sociálních služeb v regionech s převahou venkovského obyvatelstva a příprava specializačních kurzů pro pracovníky sociálních služeb, jejich ověření a zavedení do praxe v Pardubickém kraji* byl natočen a odvysílán medailon v pořadu České

skupiny Decalages v pražském paláci Akropolis 16. června a pokračovala vernisáží tématické fotografické výstavy v sídle Gender Studies, konferencí Rovné příležitosti ve firemní praxi v rámci projektu O rovnosti s firmami v Clamm-Gallasově paláci právě 19. června, dále filmovým maratónem v kinu Světozor a její součástí se stalo i vyhlášení výsledků novinářské soutěže Českého svazu žen na téma Kariéra je ženského rodu. V Brně byla zase připravena beseda s workshopem s genderovou odbornicí Kateřinou Machovcovou. Pro zájemce byly k dispozici také prezentace v informačních stáncích jak v Praze a Brně, tak i Liberci.

Více informací o aktivitách projektu a příjemci na www.rovneprilezitosti.cz a www.genderstudies.cz.

televize Sama doma dne 9. 10. 2008. V krátkém příspěvku byly shrnuty přínosy, produkty a výstupy tohoto projektu, zazněla i kladná hodnocení ze strany účastníků projektem vyvinutého kurzu Manažer v sociálních službách. Zmiňovaný díl pořadu je k dispozici na <http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/09.10.2008/208562220600123-12:30-1-sama-doma.html>.

4 EQUAL v Evropě

Účastník programu Equal ve Velké Británii získal Charity Award 2008

Účastník programu EQUAL ve Velké Británii získal Charity Award 2008 v kategorii Výzkum, poradenství a podpora (Research, Advice and Support category). Společnost OSW (Off the streets and into work), získala toto významné ocenění za projekt na podporu znevýhodněných osob v Londýně (Tackling Multiple Disadvantage in London by Improving Employability programme). Charity Awards jsou udělovány pravidelně od roku 2000 za výjimečné počiny v oblasti managementu charity, jež vedou k šíření dobrých praxí do běžné praxe.

Program TMD in London vznikl v roce 2004, trval 3 roky a byl financován v rámci Akce 2 projektu EQUAL. Byl soustředěn na asistenci a pomoc při vstupu na trh práce osobám, které ztratily domov, nebo jsou jeho ztrátou ohroženi. Hlavním cílem projektu byl výzkum a identifikace překážek, s nimiž se při vstupu na trh práce tyto

jedinci setkávají a vytvoření evidence kvalitních produktů, které by jim mohly vstup na trh práce efektivně usnadnit. Součástí projektu bylo i poskytování

individuálních služeb a informací těmto jedincům a také snaha o ovlivnění politik, které by mohly vést k rozšíření osvědčených postupů do běžné praxe. Porota velmi ocenila celistvost a jedinečnost výzkumu, který projekt provedl, neboť mimo jiné, jako první obsahoval i průzkum sociálních služeb poskytovaných lidem bez domova

napříč celou Evropou. Také díky tomu výstupy a výzkum projektu, přestože byl původně zaměřen pouze na londýnský trh práce, byly využity při tvorbě politik a ovlivnění přístupu k nezaměstnaným lidem bez domova ve Velké Británii, ale i v Evropě.

I přes tento velký úspěch však manažer projektu OSW Michael Forthegill tvrdí, že stále zbývá mnoho práce a příležitostí ke zlepšení pomoci a přístupu většinové společnosti k lidem bez domova. Při převzetí ceny uvedl: „Pokud jsou lidé bez domova správně podporováni, jsou schopni prokázat své schopnosti a využít mnoho příležitostí v sociální a ekonomické oblasti. Vládní politiky by toto měly brát více v úvahu.“

Více informací o získaném ocenění a činnosti projektu je k dispozici na <http://www.osw.org.uk/>, <http://www.charityawards.co.uk/> a <http://www.equal-works.com/>.

Open days

Zástupci řídicího orgánu CIP EQUAL a dalších programů ESF v ČR, MPSV ČR, se ve dnech 7. až 9. října 2008 zúčastnil tzv. „Open Days“ v Bruselu. Tato akce, letos s tématem „Regiony a města ve světě plném výzev“, je každoročně pořádána Generálním sekretariátem pro regionální politiku a Výborem regionů ve spolupráci s partnery z Investor's Café (zástupci bankovního a obchodního sektoru, občanských

sdružení a Generálního sekretariátu Evropské komise). Tentokrát se jednalo o pracovní setkání zaměřené na následující čtyři specifická témata: Inovující regiony: podpora výzkumu, technologického rozvoje a inovace, Udržitelný rozvoj: regionální odpovědi na klimatické změny, Spolupráce: výměna nejlepších praxí v regionálním rozvoji a Budoucnost: evropská kohezní politika zítřka. Právě k poslednímu tématu

přednesla svůj příspěvek zástupkyně MPSV ČR, PhDr. Iva Šolcová, ředitelka Odboru řízení a pomoci z Evropského sociálního fondu. V rámci workshopů k inovativnosti a mainstreamingu a workshopu k mezinárodní spolupráci prezentovali své zkušenosti další zástupci ŘO Ing. Filip Kučera a Mgr. Markéta Pěchoučková.

Workshop na téma Sociální inovace „Carrying Innovation Forward“, Lisabon 27. října 2008

Pracovní setkání členů evropské pracovní skupiny zaměřené na mainstreaming inovací (Community of Practice on Innovation Mainstreaming) proběhlo pod patronací portugalského řídicího orgánu CIP EQUAL na konci října v Lisabonu. Cílem workshopu bylo prohloubit vzájemné sdílení zkušeností a nástrojů, které napomáhají vývoji a prosazování sociálních inovací, prohloubení kolektivního porozumění tomu, jak sociální inovace vznikají a především formulace doporučení tvůrcům politik ESF na základě celoevropských zkušeností s naplňováním principu inovativnosti v rámci CIP EQUAL.

Velmi detailní záznam celé akce, včetně prezentací a rozhovorů s nejrůznějšími aktéry, je zveřejněn na webové adrese <http://innovation.esflive.eu/node/644>.

Doporučení ohledně aplikace principu inovativnosti v nových operačních programech ESF budou prezentovány široké ESF komunitě u příležitosti konference „Powering a New Future“ 10. – 12. prosince 2008 v Lisabonu.

Zmínit lze například tyto postřehy:

- z dosavadních zkušeností vyplývá, že v rámci ESF došlo k určité inflaci pojmu „inovace“;
- do budoucna je tak vhodné jasně oddělit inovativní a mainstreamové projekty, resp. výzvy a v případě inovativních projektů klást větší důraz na kvalitní metodologii vývoje inovativních řešení a dodržení všech nezbytných kroků inovativního cyklu.

Je vhodné se ubránit tlaku na „inovativnost za každou cenu“; klíčovým bodem je prosazení (mainstreaming) inovativních řešení. Nová inovativní řešení proto musejí být dostatečně připravena na přenos do praxe. To zahrnuje participaci klíčových aktérů mainstreamingu už při vývoji inovativních řešení, ale také např. kvalitní zhodnocení ekonomických aspektů možného uplatnění inovací.

Vznik nové evropské sítě Sociální ekonomika

Na základě iniciativy Polska, které má bohatou zkušenost s podporou rozvoje sociální ekonomiky z prostředků ESF a které se tomuto tématu i nadále intenzivně věnuje, se připravuje projekt mezinárodní sítě (Learning Network) k tématu sociální ekonomiky. Projekt má být podpořen z grantu Evropské komise. Sociální ekonomika je dynamicky se rozvíjejícím sektorem v ekonomikách členských států, přičemž

díky své sociální dimenzi (poskytování veřejně prospěšných služeb, zaměstnávání a sociální práce se znevýhodněnými osobami) se stále více těší podpoře z veřejných výdajových programů či podpoře formou např. daňového zvýhodnění. Vzhledem k tomu, že sociální podnikání je mnohem náročnější než běžné podnikání a že sociální ekonomika je problematikou novou, řada členských států se v rámci CIP

EQUAL intenzivně věnovala vývoji systémů, nástrojů a postupů pro sociální podnikání. Nová síť by měla přispět ke sdílení úspěšných výstupů a znalostí mezi členskými státy EU a umožnit tak rozvoj tohoto typu podnikání v budoucnu. K partnerům sítě patří Vlámsko, Lombardie, Švédsko, Finsko, ČR a Spojené království. Síť má zahájit svoji činnost v lednu 2009.

Mainstreaming

přenos výstupů CIP EQUAL do politiky a praxe

5

Šíření a přenos výstupů CIP EQUAL do politiky a praxe, které jsou hlavním cílem tohoto programu, probíhaly v ČR na třech úrovních:

- 1) Na úrovni jednotlivých rozvojových partnerství (RP), za účelem prosazení specifických cílů svých projektů.
- 2) Úroveň národních tematických sítí (NTS) zaměřená na prosazování společných zájmů tematicky blízkých RP, tj. například snaha o medializaci nebo systémové změny týkající se dané tematické oblasti.
- 3) Úroveň společná pro celý program, tj. pro všechna RP i NTS, znamenala metodickou a organizační podporu mainstreamingu ze strany řídicího orgánu (ŘO).

Nástroje a postupy pro všechny tři úrovně byly podobné, tj. stanovení strategických cílů a způsobů jejich dosažení, průběžné vyhodnocování výstupů a oslovování jejich potenciálních uživatelů. Mainstreaming probíhal prostřednictvím různých způsobů hodnocení, konferencí, seminářů a tvorbou a šířením publikací nebo přímým jednáním s potenciálními uživateli výstupů. Odlišnosti mezi zmíněnými úrovněmi se týkaly především rozsahu, zacílení a konkrétních mechanismů provádění mainstreamingu, neboť ty byly jiné v případě konference RP, jednání NTS či konference celého programu. Aktivity na jednotlivých úrovních se vzájemně doplňovaly, podporovaly a plynule do sebe přecházely, tak aby byl zajištěn co největší účinek a koordinace mainstreamingu na všech úrovních. Na všech třech úrovních byla také realizována mezinárodní spolupráce, která vrcholila v participaci na činnosti Evropských tematických sítí nebo dalších mainstreamingových platforem na úrovni EU, jejichž cílem byl přenos nejzajímavějších zkušeností a nejlepších výstupů na celoevropské úrovni.

Co se týče mainstreamingu v posledním období, ten se nesl ve znamení pokračování aktivit, které vrcholily koncem jara a začátkem léta 2008, tj. mainstreamingu na úrovni jednotlivých projektů, ukončování a vyhodnocování činnosti NTS a vertikálního mainstreamingu na úrovni programu. V rámci programu se silným mezinárodním akcentem, kterým CIP EQUAL je, byla mezinárodní spolupráce realizována jednak na úrovni jednotlivých projektů v rámci jejich mezinárodních partnerství, tak i na úrovni řídicích orgánů. Za tímto účelem vyhlásila EK v roce 2006 dvě kola výzev k předkládání žádostí o grant jednotlivými členskými státy, resp. řídicími orgány CIP EQUAL k organizování celoevropských akcí a zakládání platforem. Tyto akce či platformy byly připraveny a řízeny členským státem, který daný grant získal, a to vždy ve spolupráci minimálně s jedním „novým“ a jedním „starým“ členským státem. Takto byla založena celá řada platforem zaměřených buď tematicky (např. platforma pro evaluace řízená ČR) či na provádění jednotlivých principů Iniciativy Společenství EQUAL. Neboť se tato praxe v rámci CIP EQUAL osvědčila a podařilo se vytvořit cenná partnerství, shromáždit dobrou praxi vytvořenou v rámci tohoto programu a podpořit možnosti přenosu do současného programového období a programů financovaných z ESF, rozhodla se i EK v této praxi pokračovat. Proto letos vyhlásila další výzvu k předkládání žádostí pro řídicí orgány ESF programů, za jejichž podpory bude možno buď pokračovat v již založených komunitních platformách či vytvářet nové, a zajistit tak přenos dobrých postupů a zkušeností v pomoci ohroženým skupinám na trhu práce a podpoře zaměstnanosti, které byly prověřeny v programovém období 2000–2006 v rámci Iniciativy Společenství EQUAL. V tomto čísle Zpravodaje Vám představujeme dvě z těchto platforem.

Mainstreaming na úrovni RP

Mainstreaming na úrovni jednotlivých RP byl základní a v jistém smyslu nejdůležitější úrovní mainstreamingu, protože právě RP byla hlavními autory a šířiteli inovací. Na této základní úrovni RP zaměřovala své aktivity směrem k následujícím klíčovým aktérům:

- 1) svým vlastním specifickým cílovým skupinám (popis výsledků těchto aktivit zachycují monitorovací zprávy projektů a k celkovému vyhodnocení zde dojde až po ukončení všech projektů a předložení jejich závěrečných monitorovacích zpráv koncem roku 2008)
- 2) ostatním členům svých NTS a cílovým skupinám svých NTS (dále viz mainstreaming na úrovni NTS níže)
- 3) směrem k ostatním subjektům implementační struktury programu, tj. ostatním RP, ostatním NTS, ŘO a skrze ŘO a jeho vlastní aktivity k široké veřejnosti, politikům, NNO či k zástupcům EK a jiných členských států (dále viz mainstreaming na úrovni programu níže)

Mainstreaming na úrovni NTS

Mainstreaming na úrovni NTS byl druhou úrovní, vycházející z práce jednotlivých RP a spolupráce s ostatními členy NTS (experti, tvůrci politik atd.). Přístupy jednotlivých NTS ke strategii mainstreamingu vycházely z rozdílných povah těchto sítí. Například v případě NTS A, která byla soustředěna na zlepšování přístupu a návratu na trh práce osobám obtížně integrovatelným, bylo docela obtížné postupovat při mainstreamingu některých produktů společně na úrovni NTS. Důvodem byly rozdílná povaha a potřeby cílových skupin (například vězni a zdravotně postižení). Některé aktivity byly proto přesunuty z úrovně NTS na jednotlivá rozvojová partnerství a cílové skupiny mainstreamingu byly oslovovány jednotlivými RP. NTS A se po diskuzi rozhodla i z tohoto důvodu v období 2007–2013 v rámci OP LLZ v takovém vymezení sítě nadále nepokračovat a programy určené pro různé skupiny beneficentů začlenit podle jejich povahy do ostatních národních tematických sítí.

Naproti tomu se NTS B (Proces zakládání podniků a rozvoj individuálního podnikání) rozhodla soustředit své mainstreamingové aktivity na úrovni NTS na několik vybraných produktů. Na rozhodnutí, o které produkty se bude jednat, se podílela celá NTS B a hlavními kritérii byly hodnocení kvality, přenositelnosti a inovativnosti produktů.

Také NTS C (Posilování sociální ekonomiky, především sociálních služeb) postupovala na úrovni národních tematických sítí společně dle předem odsouhlaseného plánu. V tomto případě bylo postupováno dle dvou strategií. První strategie byla vytvořena v druhé polovině roku 2006. Šlo o akční plán k ovlivnění strategických dokumentů po přípravu pro-

gramového období strukturálních fondů 2007–2013. Druhá strategie z dubna 2008 měla za úkol prosadit produkty projektů na ministerstvech a propagovat společné pojetí sociální ekonomiky pro ČR. Z finální verze strategie vyplývá, že z plánovaných aktivit nebyly dle časového plánu splněny pouze dvě, přičemž obě dvě budou pravděpodobně v budoucnosti ještě splněny.

V případě NTS D (Podpora adaptability a celoživotního učení) byly jako podklad strategie použity formuláře, ve kterých byl zástupci rozvojových partnerství popsán stav řešení projektů z hlediska využití výstupů pro mainstreaming. Následně byly výstupy podle předem stanovené metodiky hodnoceny NTS a dle potenciálu produktů pro mainstreaming byly některé zařazeny do mainstreamingové strategie NTS D.

NTS E (Rovné příležitosti mužů a žen) postupovala při medializaci produktů společně. Vystupovala jednotně během příležitostí jako je Mezinárodní den rovných příležitostí apod. Mezi cílové skupiny těchto aktivit patřili zástupci médií a tvůrci politik, či zástupci zaměstnanců apod.

Velmi zajímavý přístup k mainstreamingu své činnosti a produktů zvolila NTS F (Integrace na trhu práce pro cizince). Jako hlavní cíl svých aktivit si vytyčila změnu postojů majoritní společnosti vůči etnické rozmanitosti a v rámci své strategie se rozhodla vytvořit tři pracovní skupiny. První skupina zaměřila své aktivity na primární cílovou skupinu kampaní „Legální versus nelegální trh práce“, kde pomocí komiksu upozorňují na problematiku nelegálního trhu práce. Druhá skupina vytvořila reportáž o stavu a výstupech projektů, tato část aktivit byla soustředěna především na veřejnost a státní aparát. Třetí skupina pak během činnosti projektů organizovala tzv. minikulatě stoly a pracovala na regionální úrovni.

Z dostupných materiálů je zřejmé, že ačkoli se v některých případech nepodařilo splnit všechny aktivity dle původních očekávání, byl průběh mainstreamingu vždy pro každou tematickou síť velmi přínosným zdrojem zkušeností a byly vytvořeny podklady a nástroje, které budou nadále využívány.

Finální verze mainstreamingových strategií NTS jsou nyní k dispozici na stránkách <http://www.equalcr.cz> v sekci tematické sítě a současně jsou k nim u většiny NTS již připojeny také výsledky shrnutí a hodnocení práce NTS ze strany dlouhodobých expertů NTS.

Mainstreaming na úrovni programu: vertikální přenos

V posledním období také pokračovaly aktivity ŘO v oblasti koordinovaného vertikálního mainstreamingu. Vytvořené inovace s celonárodním významem byly na jaře 2008 prostřednictvím ŘO, který celý proces koordinoval a oficiálně zastřešoval, předány potencionálním uživatelům z řad státní

správy či nestátních institucí, např. ministerstvům, úřadům práce, hospodářským komorám atd. Těmto institucím byly ze strany MPSV nabídnuty vytvořené produkty a byly požádány o vyjádření k možnostem jejich využití v rámci svého působení. Svá stanoviska zasílali na ŘO průběžně od dubna až do podzimních měsíců tohoto roku a k současnosti je ŘO obdržel již téměř od všech oslovených. Jejich reakce na nabízené výstupy jsou různé. Většina z nich považuje produkty za plně nebo částečně využitelné a financovatelné většinou z nových programů ESF, zejména OPLZZ,

OPVK atd. nebo menší měrou také z vlastních rozpočtů. Detailní jednání k aplikaci jednotlivých produktů probíhala, příp. dosud probíhají, přímo mezi oslovenými institucemi a autory produktů a jejich konečné výsledky budou známy až po schválení závěrečných monitorovacích zpráv všech projektů.

V současnosti ŘO připravuje finální vyhodnocení stanovisek vertikálního mainstreamingu. Ty nejvíce úspěšné a nejvíce potřebné produkty pak bude ŘO nadále propagovat a podporovat jejich další využívání.

6

Evaluace principů Iniciativy Společenství EQUAL

Řídící orgán CIP EQUAL inicioval zpracování několika evaluačních studií s cílem vyhodnotit implementaci programu EQUAL a umožnit tak formulaci zásadních zkušeností (dobrých a špatných) a na základě toho zpracovat doporučení pro implementaci programů ESF v programovacím období 2007-2013. Jedná se o Třetí etapu průběžného hodnocení CIP EQUAL, která navazuje na předchozí evaluační aktivity CIP EQUAL a dále je rozvíjí. V rámci této evaluace byly hodnoceny základní principy CIP EQUAL inovativnost, mainstreaming, princip partnerství a společné rozhodování. Zároveň bylo provedeno hodnocení implementace programu a aktuálně dostupné dopady. Další rozsáhlá studie se věnovala principu mezinárodní spolupráce v projektech ESF v 11 členských zemích EU. Třetí evaluační studií je pak vyhodnocení naplňování horizontálního tématu rovných příležitostí žen a mužů. Všechny studie potvrdily, že program EQUAL byl náročným programem pro všechny zapojené subjekty, což znamenalo překonání mnoha překážek a někdy i neúspěch některých projektů. Nicméně na druhou stranu bylo zjištěno, že díky CIP EQUAL došlo k zavedení mnoha úspěšných praxí v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování, rozvoji odborných kapacit zapojených organizací a také k vytvoření nových struktur pro spolupráci a učení se jako jsou např. národní tematické sítě. ŘO bude výsledky evaluací pečlivě studovat a využije je k dalšímu rozvoji principů a horizontálních témat v ESF v budoucnu. Evaluační studie jsou k dispozici na www.equalcr.cz.

Shrnutí hodnocení principu inovativnosti

Úkolem rozvojových partnerství bylo vyvinout, ověřit a s pomocí dalších subjektů zavést, nové inovativní nástroje pro odstraňování diskriminace a nerovností na trhu práce. Ukázalo se, že na výsledky evaluace principu inovativnosti mají hlavní vliv dvě okolnosti - neurčitost klíčových pojmů pro rozvojová partnerství a kvalita, úplnost a dostupnost dat z RP. Neurčitost a nejednoznačnost pojmu inovace způsobila určitou inflaci inovací, které sice v nějakém směru přidávají hodnotu k dosavadním produktům, aktivitám a postupům, ale většinou nemají ambici změnit strategii či politiku zaměstnanosti, respektive praxí uznávaný standard aktivit na trhu práce.

Málo se vyskytlo inovací v užším smyslu, jako změna procesu, produktu nebo prostředí, která prokazatelně odstraňuje diskriminaci nebo nerovnost na trhu práce, příp. která

je ověřená a rozšířená či dokonce prosazená do strategií a postupů veřejné správy či jiných poskytovatelů služeb na trhu práce.

K faktorům ve vnějším prostředí projektů, které bránily vývoji inovativních nástrojů či vedou ke snížení jejich účinnosti patří především průběžné změny podmínek ze strany NPS a ŘO, neadekvátně vysoká administrativní zátěž a přemíra informací a pokynů ze strany ŘO a NPS. Dále nedostatečné a nesystémové financování a finanční náročnost, nemožnost pružně reagovat na změny a zvláště vnímaná nedostatečná celostátní publicita CIP EQUAL a publicita o znevýhodněných skupinách. Organizace v RP by uvítaly méně podrobnou regulaci, větší prostor či méně striktní podmínky. NPS se podle nich příliš orientovala na formální správnost i malých úkonů a rozvojovým partnerstvím odčerpávala síly při vývoji a uplatnění inovací.

Shrnutí hodnocení principu mainstreamingu

Národní mainstreamingovou strategii je možné považovat za komplexní strategii, která aspiruje na zahrnutí všech podstatných vlivů, procesů a faktorů vstupujících do procesu mainstreamingu na národní úrovni. Z hlediska zodpovědnosti za implementaci principu mainstreamingu se v ČR uplatňoval model mainstreamingu založený zejména na aktivitách NTS a RP, i když ŘO převzal iniciativu ve vertikálním mainstreamingu. Ze strany ŘO byly jako mechanismy podpory mainstreamingu využívány zejména zahraniční zkušenosti s validací produktů a implementací CIP EQUAL, koordinační skupina NTS, dlouhodobá účast expertů v NTS, realizace konferencí a vytvoření databáze dobré a špatné praxe. Ze strany NPS lze poukázat na průběžné aktualizace Národní mainstreamingové strategie a vytváření zpráv o její implementaci, možnosti využití help-linky zástupci RP, na metodickou podporu při mainstreamingu, koordinaci jednání a aktivit NTS. V rámci nekomplikovanějšího vertikálního mainstreamingu jsou používány kontakty na regionální a národní představitele prostřednictvím speciálních produktů pro potenciální spolupráci různých institucí, ovšem účinnost těchto aktivit do značné míry snižují problémy při komunikaci s lidmi z rozhodovací sféry a případná nejasná politická situace či konkurence s jinými aktuálně řešenými politickými tématy, která mají momentálně větší význam.

Zvýšený důraz na koordinaci strategie vertikálního mainstreamingu ze strany ŘO na jaře 2008 lze hodnotit velmi pozitivně, protože předchází koordinace tohoto procesu na úrovni NTS nebyla postačující. V tomto smyslu musí ŘO velmi pečlivě sledovat, řídit a podporovat hlavní aktivity vertikálního mainstreamingu v poslední fázi realizace CIP EQUAL, i když zodpovědnost za mainstreaming dílčích produktů mají stále jednotlivá RP.

Z analyzovaných mechanismů podpory RP při provádění mainstreamingových aktivit se jako neúčinnější jeví zejména zvýšená podpora metodického vedení a aktivní účast ŘO, změna v chápání „kontrol na místě“ ze strany NPS, tj. zdůraznění role kontrolora jako potenciálního konzultanta a poradce pro RP, aplikace zkušeností CIP EQUAL v programovém období 2007–2013 v rámci OP LZZ (národní/programová úroveň mainstreamingu) a telefonní informační help-linka. Naopak jako omezující se jeví relativně pozdní zpracování metodických příruček a pokynů pro RP a snaha o zdůraznění regionální dimenze fungování NTS. NTS se jeví jako velmi přínosná platforma pro sdílení informací, tvorbu tematických podskupin, které domlouvaly společný postup. Od posledního čtvrtletí roku 2007 dochází k validaci produktů vytvořených v rámci CIP EQUAL, přičemž hlavní vlna validací proběhla až v 1. čtvrtletí roku 2008. Některá RP neměla k březnu 2008 validovány téměř žádné produkty. Toto zpoždění znamená méně času na mainstreaming. RP by měla být připravena na to, že vertikální mainstreaming je dlouhodobější záležitostí a některé kroky budou

činit i v období, kdy již nebudou podporována z prostředků CIP EQUAL. Při realizaci vertikálního mainstreamingu bude nutné využít jak formalizovaných postupů, tak i neformálních kontaktů s politiky a úředníky. Provedená šetření prokázala, že RP a NTS v převážné míře uplatňují princip mainstreamingu jako cíleného tlaku na politiky a tvůrce legislativy prostřednictvím diseminace příkladů dobré praxe a publikace ze svých inovativních aktivit spíše pasivními způsoby (tisk, publikace, brožury, příručky, internetové stránky apod.). Nedostatečně se stále využívá aktivních metod působení na tyto subjekty, zejména formou aktivního zapojení do řešení problému již v průběhu realizace projektu a přímého a osobního kontaktu s nimi.

Shrnutí hodnocení principu partnerství

Zkušenosti různých typů organizací v ČR v realizaci projektů postavených na principech partnerství nelze zatím považovat za významné. To je ovlivněno především historickým vývojem, v němž pojem partnerství a jeho aplikace v praxi mezi různými institucemi řešícími společný záměr nebyl dlouho známý.

CIP EQUAL dlouhodobě napomáhá získávat různým institucím zkušenosti z realizace společných záměrů. Společná realizace projektu podporuje intenzitu komunikace a umění dlouhodobé spolupráce i do dalšího období. Dopady programu a zejména principu partnerství jsou proto širší a budou se pravděpodobně projevovat po skončení fungování programu tím, že budou v ČR vznikat partnerství založená nejen na projektové platformě. Princip partnerství napomáhá sdílení informací mezi zúčastněnými institucemi a jejich spolupráci. Napomáhá tak naplňování i ostatních principů. Nejlépe hodnoceným dopadem podle samotných RP je dopad na inovace.

Co se týče struktury partnerství, nelze říci, že by existoval nějaký obecný vzorec pro vytvoření optimálního partnerství ani v případě struktury pro jednotlivé tematické oblasti. Úspěšnost RP daleko více záleží na iniciativnosti jednotlivých členů RP a jejich ochotě spolupracovat. I přesto, že většina institucí zapojených do RP je plně spokojena s nastavením rozhodovacích mechanismů v RP, čtvrtina partnerských organizací se aktivně nepodílí na rozhodovacím procesu i když možnost mají. Tím je částečně zpochybněno naplňování principu partnerství a v takových případech se jedná spíše o (dílčí) spolupráci institucí. Pasivita při rozhodovacím procesu byla zjištěna zejména v případě institucí veřejné správy. Administrativa projektu a s ní spojená finanční neflexibilita jsou stále považovány rozvojovými partnerstvími za největší a nejčastější problémy při naplňování principu partnerství. Na druhou stranu je nutné konstatovat, že situace je lepší než na počátku fungování CIP EQUAL. To je způsobeno zvyšujícími se zkušenostmi jednotlivých členů RP a především jejich leaderů.

Zkušenosti ukazují, že velké množství partnerů zapojených do projektu může vést k problémům ve vzájemné koordinaci

činností. V početně větších RP byla prokázána vyšší pasivita některých partnerů. Pro budoucí vytváření RP je důležité, aby byly zapojeny všechny typy organizací, které jsou pro řešení daného problému z hlediska regionálního i sektorového klíčové. Jako další překážku v naplňování principu partnerství lze označit ukončení partnerství ze strany jednoho či více partnerů RP, a to zejména v případech, kdy šlo o partnery provádějící klíčovou aktivitu.

Vliv na úspěšnost a dlouhodobou udržitelnost výsledků partnerství má forma realizace partnerství a síla participace partnerů. Vyšší míra participace s sebou přináší dlouhodobější udržitelnost výsledků partnerství. Je však náročnější na organizační a komunikační schopnosti vedoucí organizace. Z tohoto pohledu je patrný posun v České republice, kde se postupně přesunuje váha na decentralizovanou formu od centralizované formy partnerství. Patrné je to zejména na ochotě řady organizací v RP spolupracovat s institucemi, které dříve považovaly za své konkurenty. Decentralizovaná forma rozhodování je velice významná při rozhodování s dlouhodobějšími dopady, protože může snížit náklady spojené s implementací rozhodnutí a rozhodnutí je do praxe uváděno rychleji.

Velkou přidanou hodnotou partnerství je posilování důvěry mezi organizacemi. Mnoho institucí mělo možnost získat první zkušenosti s realizací společného záměru několika institucí. Podle názoru evaluátora bude mít CIP EQUAL podobný efekt v programovacím období 2007–2013, v němž mohou zkušená partnerství pokračovat v započatém vývoji nových produktů.

Shrnutí hodnocení principu společného rozhodování

Cílem principu společného rozhodování je podpořit vyloučené skupiny lidí, aby převzaly zodpovědnost a kontrolu nad svými životy. Současně je cílem změnit systém a přístupy a umožnit znevýhodněným skupinám zapojení na trhu práce a do společnosti.

RP často splývá spolurozhodování zástupců cílových skupin s jakýmkoliv jejich zapojením do aktivit RP. Fakt, že cílové skupiny jsou předmětem péče či jiného působení, nemusí nijak souviset s jejich skutečným podílem na rozhodování o dalším vývoji a uplatnění inovativních nástrojů. Nepozorovali jsme v tomto ohledu kvalitativní inovaci a zdá se, že při běžném způsobu rozhodování leží iniciativa téměř plně na vedoucí organizaci RP. Tento stav je pochopitelný, protože je to příjemce, kdo prostřednictvím smluvního vztahu s poskytovatelem podpory nese rizika spojená s projektem.

Stoupá zájem samotných RP na skutečném zapojení cílových skupin i jejich schopnost aktivizovat členy cílové skupiny, schopnost poznat jejich potřeby a přímo na ně reagovat. Ukazuje se, že zájem cílových skupin závisí na motivaci, přímé komunikaci s nimi a individuálním přístupem. Vývoji inovativních nástrojů při řízení projektů napomáhá jak pravidelné připomínkování ze strany partnerů v RP, tak zapojení cílových skupin. Společné rozhodování přispívá pozitivně

k aplikaci principu partnerství. Zároveň má vliv na vývoj inovativních nástrojů i na vyhlídky úspěšného mainstreamingu. Převažujícím stupněm zapojení cílových skupin byly konzultace. Delegování odpovědnosti jako nejvyšší formu zapojení cílových skupin do realizace projektů využívá menšina RP. Téměř všichni dotazovaní členové RP považovali vliv cílových skupin na úspěšnost mainstreamingu za prospěšný. Zástupci cílových skupin se nechají informovat, posuzují předložené návrhy, avšak většinou nejsou aktivními tvůrci rozhodnutí. To se však zpravidla netýká dobře fungujících a personálně silných neziskových organizací, které sdružují příslušníky cílových skupin a mají v RP profesionální zastoupení. Statisticky nejvýznamnější rozdíly mezi NTS jsou v případech reprezentativnosti zastoupení cílových skupin, přístupu k informačním zdrojům a transparentnosti jejich zapojení.

Lze konstatovat, že v jednotlivých RP je princip společného rozhodování co do přijímání rozhodnutí na úrovni cílových skupin chápán ve dvou rovinách, a to v rovinách přímé a nepřímé účasti cílové skupiny. V rámci nepřímé účasti je princip naplněn prostřednictvím partnerů, kteří zastupují cílové skupiny při řízení projektu. V rámci přímé účasti cílové skupiny na přijímání rozhodnutí dochází k naplnění principu prostřednictvím účasti na konferencích, v rámci diseminace a prostřednictvím účasti v připomínkových mechanismech před zahájením, v průběhu a po skončení participace na projektových aktivitách. Tyto mechanismy spočívají především v dotazníkovém šetření jednotlivých RP a individuálních konzultacích mentorů a konzultantů s cílovou skupinou.

Shrnutí hodnocení implementace a administrace CIP EQUAL

Během Akce 2 a 3 se výrazněji projevily problémy v nejasném vymezení aktivit a celkové původně předpokládané roli NPS včetně nedostatečného pochopení experimentálního charakteru programu CIP EQUAL. V programovacím období 2007–2013 bude nezbytné přesněji formulovat úkoly a možnosti ŘO ovlivňovat subjekt plnicí roli podpůrné struktury v obdobných programech financovaných z ESF. Účelem je zlepšit a ujasnit prostředí vzájemných vazeb mezi implementačními subjekty. Intenzivnější zapojení soukromoprávních subjektů do implementace programů financovaných z ESF se jeví jako perspektivní možnost zvyšování účinnosti a efektivnosti vynakládaných prostředků, ovšem za předpokladu dobře nastaveného a definovaného smluvního zajištění. Jako problematická se jeví administrativní stránka na projektové úrovni. Zjednodušení je možné dosáhnout prostřednictvím zmapování nutných předpokladů pro administrativní kapacitu potenciálních žadatelů před uvedením výzev a upozorněním na tyto aspekty ještě v průběhu přípravy projektové žádosti.

(IREAS Centrum s.r.o.; Evasco s.r.o. Třetí etapa průběžného hodnocení Programu Iniciativy Společenství EQUAL. Verze k 28. 10. 2008. Redakčně kráceno.)

Evropský sociální fond

Vyhlášeny nové výzvy operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost

V rámci operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost byly v uplynulých měsících uveřejněny nové výzvy k předkládání individuálních a grantových projektů. Některé z nich již byly uzavřeny, jiné ještě umožňují předkládání projektových žádostí:

Dne 21. 8. 2008 MPSV zveřejnilo výzvu č. 19 k předkládání grantových projektů v rámci prioritní osy 3, oblasti podpory 3.2 **Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit.**

Výše finančních prostředků uvolněných na tuto výzvu dosahuje 477 474 000 Kč a výzva je otevřena do vyčerpání celkové částky, nejpozději však do 31. 1. 2013. Výzva je zaměřena na vzdělávání, tentokrát vedle zadavatelů a poskytovatelů také uživatelů sociálních služeb, a to účastí v relevantních akreditovaných vzdělávacích programech, popř. na vytváření nových programů odpovídajících poptávce a potřebám; na poskytování sociálních služeb, kam patří zejména terénní programy, odborné sociální poradenství, nízkoprahová denní centra pro děti a mládež, aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociální rehabilitace, azylové domy, domy na půl cesty; dále na rozvoj procesů poskytování sociálních služeb, vč. vytváření partnerství. Výše finanční podpory na jednotlivé projekty je omezena na 10 mil. Kč, pro projekty s cílem vytváření partnerství na 5 mil. Kč. Žadatelé o finanční podporu mohou být nestátní neziskové organizace, kraje či obce a jimi zřizo-

vané organizace, orgány státní správy působící v oblasti integrace příslušníků romských lokalit, v určitých případech i vzdělávací instituce.

Dne 29. 8. 2008 MPSV uveřejnilo výzvu č. 27 k předkládání individuálních projektů pro Ministerstvo vnitra ČR pro prioritní osu 4 – Veřejná správa a veřejné služby, oblast podpory 4.1 – **Posilování institucionální kapacity a efektivnosti státní správy.** Vyhrazená částka dosahuje 800 mil. Kč a projektové žádosti je možné podávat do 15. 12. 2009. Tato výzva je směřována na podporu rozvoje lidských zdrojů ve veřejné správě, zvyšování jejich kvalifikace, na aplikaci moderních způsobů dosahování vyšší produktivity práce zaměstnanců i její kvality, vytvoření a aplikace metod hodnocení politik, rozšiřování používání nových IT technologií, pevnější zakotvení etických kodexů na pracovištích, vytvoření informačního systému o veřejné správě apod. Žadatelem o podporu může být v tomto případě kabinet ministra vnitra či určené odbory jeho ministerstva.

Kromě výše zmíněných, stále ještě otevřených výzev bylo v rámci OP LZZ zveřejněno několik dalších výzev.

Například MPSV uveřejnilo výzvy č. 21 a 22 na oblast podpory 3.1 – Podpora sociální integrace a sociálních služeb – v celkové výši 129 mil. Kč a 108 mil. Kč. Výzvy se týkaly grantových projektů a žadatelé mohli předkládat své projektové žádosti do 13. října 2008. Zájemci o dotaci v rámci prioritní osy 1 – Adaptabilita, oblasti podpory 1.1 – Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků mohli předkládat návrhy projektů do 15. října 2008 v rámci výzvy MPSV č. 23, na niž bylo vyhrazeno celkem 600 mil. Kč. Další zveřejněnou výzvou OP LZZ byla výzva MPSV č. 26 pro prioritní osu 3, oblast podpory 3.4 – Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladování pracovního a rodinného života. Byla na ní vyhrazena finanční částka 270 mil. Kč s konečným termínem pro předkládání žádostí do 27. října 2008.

Můžeme potvrdit, že o výzvy v OP LZZ je skutečně velký zájem, neboť již bylo podáno několik tisíc žádostí o finanční podporu.

Tento článek není vyčerpávajícím shrnutím všech výzev a jejich podrobností, jejich úplný text je k dispozici na odkazu www.strukturalni-fondy.cz/oplzz/vyzvy.

SOCIÁLNÍ INTEGRACE A SLADĚNÍ RODINNÉHO A PRACOVNÍHO ŽIVOTA

Z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost můžete získat dotace na:

- Podpora a rozvoj služeb péče o děti – firemní školky
- Inovativní programy a motivace zaměstnavatelů v oblastech sladování pracovního a rodinného života
- Vzdělávání rodičů na mateřské a rodičovské dovolené zaměřené na návrat do zaměstnání
- Podpora sociální integrace a sociálních služeb
- Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce

PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST

www.esfcr.cz